ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ—ՏՅԱՐԻ—ԹԻՒ 1636—ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ—21—ՅՈՒՆՎԱՐ—Ն. Տ.—2—ՓԵՏՐՎԱՐ—1875

ԳԱՅՄԱՆ

Տարեկան գին Ա. Պոլսոյ համար 8 Մէճ
» Գաւառաց » 10 Մէճ
Վեցամսեայ Ի. Պոլսոյ » 4 Մէճ
» Գաւառաց » 5 Մէճ.
Իւրաքանչիւր թերթի գին 60 փարա
Յանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 զուրուշ, երկու անգամի համար 2 զուրուշ, աւելի անգամներու համար զատ ստակագրութիւն կրկայ։

ԱԼԱՐԴ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԻՆ ՄԱՆՈՒ

Գրաբար գացած լրագրաց համար ամսոյ թուականաց վրայ։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակներ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր—Յոհաննէսեան պիտի ուղղուի։ Պոլիս, Զինիլի խան, Մատիսի գրատունը։

Ձամբու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 21 ՅՈՒՆՎԱՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՄԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՈՒԽՏԻՆ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Լէվընթ Հէրըլտի մէջ կը կարդանք թէ մայրաքաղաքիս մէջ դանուած այլ եւ այլ բողոքական ազգաց նշանաւոր անձերէ բաղկացեալ մեծ ժողով (միթինկ) մը գումարուեր է անցեալ ուրբաթ օրն Սկովտացի քարոզչաց ապարանքը 'ի Դալաթիա, Բէրշէմպէ—Բազար։ Առեանը երդով եւ աղօթքով մը բացուեր է, յորմէ յետոյ Պ. Պլիս՝ պատգամաւորութեան անդամները ներկայացուցեր է ժողովին։ Աւետարանական ուխտին անդղլիական ճիւղին քարտուղար եւ միանգամայն անդամ դանուող վերապատուելի Տէյվիս, թէ՛ իւր եւ թէ՛ պաշտօնակցացը կողմէ մեծ գոհունակութիւն յայտներ եւ ըսեր է թէ Պօլսոյ քրիստոնեայ եղբարք իրենց դալուստը սրտագին համակրութեամբ ողջունեցին։ Թէ իրենց պաշտօնին նպատակը՝ Թուրքիոյ բոլոր քրիստոնէից կրօնական ազատութիւնն է եւ ոչ այլ ինչ։ Թէ իրենք Անդղիոյ մէջ դտնուած ժամանակնին, իրենց եղբայրներէն ամենց կրած կրօնական տառապանաց ձայները լսեցին, եւ ասոր վրայ ներկայ պատգամաւորութիւնը կազմուեցաւ Դ. Պօլիս դալու եւ քրիստոնէական եկեղեցւոյ ամէն ճիւղերուն համար կրօնական ազատութիւն ձեռք բերելու, որ իրենց խղճին համեմատ զԱստուած պաշտել ուզողներուն համար անհրաժեշտ է։

Պ. Ֆաուլըը ալ նոյն մտօք ատենախօսեր է։ «Ամէն քրիստոնեայք, ըսեր է, պարտին համակրիլ Սիրիոյ մէջ քարոզութիւն ընող Ամերիկացւոց եռանդուն ջանից։ Օսմանեան կայսրութիւնը շատ պատճառներ ունի երախտապարտ ըլլալու Ամերիկացի քարոզչաց անընդհատ ջանից, զորս ըրած են Բ. Դրան ամէն կարգի հպատակաց եւ մանաւորապէս Հայոց ազգին բարւոյն եւ կրօնական զարգացման համար։»

Լորա Ֆրանսիս Բօնինկամ, պատգամաւորութեան նախագահը հաստատեր է վերոյիշեալ ատենախօսներուն ըսածներն, և աւելցուցեր է թէ «իրենց Կ. Պոլիս գալուն նպատակն՝ ոչ թէ մասնաւոր քրիստոնեայ հաստատութեան մը շահուցը նպաստել է, այլ իրենց բոլոր ճգունքը ամենուն համար խղճի ազատութիւն ձեռք բերելու նուիրել է։»

Պատգամաւորութեան անդամց այս յայտարարութիւններէն յայտնի կերևի որ իրենք կը կարծեն թէ Թուրքիոյ մէջ դեռ խղճի և կրօնի ազատութիւնը չէ տիրած, և թէ քրիստոնեայք կրօնի համար հալածուելու վիճակի մէջ են, և թէ Ամերիկացի քարոզիչք Օսմանեան տէրութեան ամէն կարգի հպատակաց և մանաւորապէս Հայոց ազգին բարւոյն և կրօնական զարգացմանը կաշխատին եղեր։

Ասկէց աւելի սխալ և տարադէպ կարծիք չկրնար ըլլալ։ Ամերիկացի քարոզիչք ուրիշ բան ըրած չեն մեր ազգին համար, բայց միայն կրօնական գայթակղութիւն, պառակտում, գժտութիւն, տարբերութիւն սերմանել մեր ազգին մէջ՝ եղբայր եղբօր դէմ յարուցանելով, և ասոր անունը գրեր են բարիք և կրօնական զարգացում, և կը պահանջեն որ Հայոց ազգն անոնց այս բարիքնորուն յարգը ճանչնալով երախտադէտ ըլլայ։

Գալով Թուրքիոյ քրիստոնէից կրած կարծեցեալ կրօնական հալածանաց, որոյ մէջ հարկաւ Հայոց ազգն ալ ըստ իրենց կարծեաց մեծ բաժին մ'ունի, և զոր դադրեցնելու մեծ փոյթ կը ցուցնեն, մեք իրրև իրենց ակնարկած հալածեալ քրիստոնեայ ազգերէն մին և գլխաւորը, կը բողոքենք և բացարձակապէս կը յայտարարենք աշխարհի առջև թէ Հայոց ազգը՝ կայսերական հայրենանամ կառավարութեան շնորհիւ, որ խղճի և կրօնի ազատութիւնն իւր ամէն կարգի հպատակաց համար ապահոված է, բնաւ դանդատ մը չունի այս մասին, այլ ընդհակառակն միշտ գոհ և շնորհակալ է իւր վայելած կրօնական ազատութենէն։ Եթէ դժգոհելու և դանդատելու պատճառ մ'ունի, այն ալ այդ Ամերիկացի քարոզչաց դէմ է, որք իւր ներքին խաղաղութիւնը վրդովելու և խղճին ազատութիւնը խլեռուելու բուռն ճիգ մ'ունին։

Եթէ այդ պատգամաւորութիւնն իրօք օգտակար բան մը կամ բարիք մ'ընել կուզէ Հայոց ազգին, որուն համար Հայոց ազգն ալ երախտապարտ ըլլայ իրենց, այդ մոլեռանդ քարոզիչները մեր ազգին մէջէն հեռացնելը միայն կրնայ ըլլալ։

Մեք կատարելապէս համոզուած ըլլալով որ Թուրքիոյ մէջ այդ կրօնական հալածանք բառը բնաւ տեղի չունի, և կայսերական կառավարութիւնն ալ մեր Օգոստափառ Վեհապետին լուսամիտ և արդարասէր կամաց և բարձրաշունչ հրամանաց համեմատ տէրութեան ամէն կարգի ժողովրդոց խղճի ազատութիւնը կը յարգէ և կը պաշտպանէ, ասոնք դիտնալով, մեր խղճին և երախտագիտական պարտուց և ընդհանուց հակառակ վարուած կը լանք, եթէ այդ հալածանք բառը թէ՛ մեր ազգին և թէ՛ուրիշ որ և է քրիստոնեայ և ոչ—քրիստոնեայ ժողովրդոց համար ընդունինք։

Վերջապէս մեք այդ պատգամաւորական ձեռնարկին վրայ ուրիշ կարծիք չենք կրնար ունենալ, բայց միայն սա թէ, այդ պատգամաւորութիւնը խորհող և յուղարկողները՝ կա՛մ Թուրքիայէն Ամերիկացի քարոզչաց հաղորդած սուտ ու սխալ լուրերուն հաւատ ընծայելով այդ միջոցին դիմած են, կա՛մ քաղաքական թաքուն դիտաւորութիւն մ'ունին, ինչպէս որ ժամանակաւ ուրիշ դրացի տէրութիւն մ'ալ՝ այս տեսակ կրօնական պատճառանքներով Թուրքիոյ քրիստոնեայ ժողովուրդներն իրեն քաղաքականութեան դործիք և միջոց ընելու աշխատեցաւ, բայց բարեբաղդաբար չկրցաւ յաջողիլ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիէննա 29 յունվ.

Օֆէնհայմի դատաստանին մէջ երեւմտից նախարարին տուած վկայութիւններն, Օֆէնհայմի նպաստաւոր ազդեցութիւն մ'ըրին հասարակաց կարծեաց վրայ։

Փարիզ 29 յունվ.

Պ. Տըքազ թոքառայից հիւանդութենէ կը նեղուի, բայց և այնպէս առհմանադրական օրինաց վճռաբանութիւնը կը շարունակէ ազգային ժողովոյ մէջ։

Պէլկրատ 29 յունվ.

Նախարարութիւնն՝ Օսմանեան երկաթուղւոյն կցուելու համար երկաթուղեաց դիծեր շինելու դրամ կը խնդրէ ազգային ժողովէն։

Փարիզ 30 յունվ.

Ժողովը 335 ի դէմ 359 ձայնիւ մերժեց ձախ կեդրոնին ներկայացուցած առաջարկութիւնն՝ որ հանրապետութիւնը վերջնական կերպիւ հրատարակելու դիտաւորութիւնը։

Մատրիտ 29 յունվ.

Կառավարութեան զօրքերն աստիճանաբար կը յառաջանան։ Արդէն քանի մը կարեւոր դիրքեր առին Բարլոսեանց ձեռքէն։

Պէլկրատ 29 յունվ.

Կառավարութիւնը զինուորական ծառայութիւնն երեքէն երկու տարիի իջեցնելու առաջարկութիւն ներկայացուց ազգային ժողովին։

Բէշթա 30 յունվ.

Սէմլինի երկաթուղւոյն վրայ հարցման մ'առթիւ փոխարկչից նիստ մ'եղաւ։

Վիէննա 31 յունվ.

Արքունեաց պարահանդէսը խիստ շքեղ եղաւ։ Բոլոր դեսպանք, ազնուականք և երեսփոխանք ներկայ էին։ Կայսրուհին անձնական տկարութեան պատճառաւ չկրցաւ ներկայ դանուիլ։

Փարիզ 30 յունվ.

Ազգային ժողովը 335ի դէմ 359 ձայնով մերժեց Պ. Լապուլէի առաջարկութիւնը, որ Հանրապետութեան հրատարակութիւնը կը խնդրէր։

Յետոյ հետեւեալ յոդուածն ընդունեց։

Օրէնսդրական իշխանութիւնը երկու ժողովոց ձեռօք կը դործածուի։ Երեսփոխանական և ծերակուտի ժողովոց ձեռօք։

Երեսփոխանական ժողովն ընտրական օրինաց սահմանած պայմաններուն մէջ ընդհանուր քուէով կընտրուի։

Ծերակուտի ժողովն յատուկ օրէնքով մը սահմանուելիք պայմանաց համեմատ ընտրեալ կամ անուանեալ անդամներէ կը բաղկանայ։

Վերսայլ 31 յունվ.

Պ. Վալոնի առաջարկութիւնը 352ի դէմ 353 ձայնով ընդունուեցաւ։

Ահաւասիկ առաջարկութիւնը։

«Հանրապետութեան նախագահը ծերակուտի և երեսփոխանական ժողովոց անդամաց մեծամասնութեան քուէովը կընտրուի եօթն տարուայ համար և վերընտրելի է։

Զախակողմեանք ամենն ալ հանրապետութեան իմաստով քուէ տուին այս առաջարկութեան։

Լոնտրա 30 յունվ.

Թագուհին կառավարութեան նախարարներէն մին Գլադսթոնի պալատը կանչեց իր քով, դեռ անծանօթ պատճառի մը համար։

Հռոմ 30 յունվ.

Թագաւորն երկար ունկնդրութիւն մը շնորհեց Կարթիզալէի։

Բրեդրսպուրկ 30 յունվ.

Կայսրը Գարատաղի իշխանին ուրախակցութիւն յայտնեց Թուրքիոյ հետ ծագած դժուարութեանց լուծուելուն համար։

Ալֆոնս թագաւորին դահակալութիւնը ծանուցանող նամակը կայսրէն ընդունուեցաւ, յորմէ կեղրակացնեն թէ Ռուսիա պիտի ճանչէ Սպանիոյ նոր կառավարութիւնը։

Մատրիտ 31 յունվ.

Ալֆոնս թագաւորին բանակի կեդրոնը Թաֆալլա է։

Թշնամութիւնք սկսան։ Բարլոսեանք Բրիս դետէն անդին քշուեցան։

Բանի մը դունդ զօրք Կուէթարիայի և Զարոզի վրայ կը քալեն։

Վիէննա 30 յունվ.

Մատրիտի Աւստրո—Հունդարական դեսպանն Ալֆոնս թագաւորին քով վերահաստատելու վկայագրերը ղրկուեցան։ Հետեւարար Ալֆոնս թագաւորին Աւստրո—Հունդարիոյ կողմէն ճանչուիլը կատարուած իրողութիւն մը կը համարուի։

Լոնտրա 30 յունվ.

Ս.Ա.Ս. Բօնս. 41 3/4 16—1/2

փոխ	1865	65 3/4—66
»	1869	55 5/8—3/4
»	1871	66 1/4—1/2
»	1872	78 3/4
»	1873	52 3/8

Նոր փոխառութիւն —
Անգլ. բանս. 92 3/4

Լիվերբուլ 30 յունվ.

Բամբակ Միջինակ—Օրլեան 7 7/8 - 8
» Ֆաար Տ՝Օլերան 5

Ծախուած 10000 հակ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ.

Սիբիրոյ կուսակալ Բարձր. Լուսաւորեալ փաշան ծովային գործոց նախարար անուանեցաւ փոխանակ Գայսերլի Ահմէտ փաշայի, որ Պետական խորհրդոյ անդամ անուանեցաւ.

Պրուսայի դաւառին կուսակալ Իզզէթ փաշան հինգերորդ զօրաբանակին հրամանատար անուանեցաւ.

Իզմիրի կուսակալ Ահմէտ Համի փաշան Սիբիրոյ կուսակալ անուանեցաւ.

Պետական խորհրդոյ անդամ Ալի Ռիզա փաշան Պրուսայի դաւառին կուսակալ անուանեցաւ.

Գոնիայի կուսակալ Ահմէտ Բասիմ փաշան Իզմիրի կուսակալ անուանեցաւ.

Ատաբազարի քովէն անցնող Սաքարիա գետը նաւարկելի ընելու համար կազմուած ընկերութեան մը տրօշնագիրն այս շաբթու տրուեցաւ Բ. Դռնէն։

Սաքարիա գետին շրջակայ երկիրներն հանքերով ու անտառներով ճոխ և երկիրն ալ բերրի ըլլալով, եթէ յիշեալ գետը նաւարկելի ըլլալու վիճակի մէջ դրուի, թէ՛ արտօնատէր ընկերութեան և թէ՛ երկրին խիստ շահաբեր կրնայ ըլլալ։

Ցառաջիկայ շաբաթ Գիշեր Բերայի Գաղղիական թատրոնին մէջ շքեղ պարահանդէս մը պիտի տրուի ի նպաստ Աշխատասիրաց ընկերութեան, ընդ պաշտպանութեամբ Խըրիսթոսքի էֆէնտիի և Պ. Զարիֆիի։

Աշխատասիրաց ընկերութիւնն, ինչպէս շատերու յայտնի է, գործ կամ դրամագլուխ չունեցող պարկեշտ արհեստաւորաց ու գործաւորաց՝ առանց ազգի և կրօնի խտրութեան՝ օգնութիւն ընելու մարդասիրական աղնիւ պաշտօնն ունենալով, ամեն բարեսէր անձանց համակրութեանն արժանի եղած է։ ուստի և տարակոյս չկայ որ այսպիսի օգտակար գործի մ՝ամեն մարդասէր անձինք իրենց քաջալերական մասնակցութիւնը չեն զլանար։

Անցեալ երեքշաբթի իրիկուն ժամ երկուքին միջոցները դրամատոնի մը Օրթագիւղ իւր տունը գնացած միջոցին, երկու մարդ դէմը կելնեն մութ և ամայի փողոցի մը մէջ, և քառասուն լիրա կը պահանջեն։ Դրամատունը կը պատասխանէ թէ 40 լիրա չունի իւր վրայ։ Այն տաեն երկու չարագործները վրան յարձակելով կը բռնեն սեղանաւորը գետինը կը զարնեն, և դրպանը գտնուած 50 Օսմ. ոսկի և ժամացոյցը կը կողոպտեն կերթան։

Զարագործներէն մին բռնուեցաւ։

Ուրբաթէն շաբաթ լուսնալու գիշերը Ղալաթիոյ աշտարակին մօտ հրդեհ պատահելով 50—60 փայտաշէն տուներ այրեցան։

Կիրակիէն երկուշաբթի լուսնալու գիշերն ալ Խասգիւղ հրդեհ պատահելով 3—4 խանութ այրեցան։

Ադրիանուպօլսոյ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Ցիմե անուն որմնադիր մ՝իւր կնոջ վրայ կասկածի երթալով յունվար 3/15 ին գիշերն իւր մայրը կինն ու քանի մ՝ամսուան զաւակն սպաններ և տունը բռնկցնելով փախեր է, բայց երկու օր ետքը ոստիկանութեան ձեռքն իյնալով բանտարկուեր է։

Պօնայի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Եսեաչա անուն աւանի մը մէջ ոտոտիկ երկրաշարժ մ՝եղելով՝ շատ տուներ վնասուեր են, բայց մարդու կորուստ չէ եղեր։ Շարժէն ետև քըսան՝թնդանօթի մեկանց արձակուելու պէս ահեղ պայթիւն մը լսուեր է գետնին տակէն։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ
ԷՍԱՄԲԷ ՈՒՏԱՓԻԷ

20 յունվ. երկուշաբթի իրիկուն	43 10
21 » երեքշաբթի առաւօտ	
բացուելուս	45 6
կէս օր	45 20

Կ. Պոլիս 20 յունվ.

Սօսիէթէ Ժէնէրալի բաժինք Անգլիոյ		7 14
« Փոխանակութեան »		5.13
Կ. Պոլսոյ Պանքային »		6.12
Քրէտի Ժէնէրալ »		11 2
Քրէտի Օսթրօ—Թիւրք		— —
Երկաթուղեաց հին	Ֆր.	122
Փոխ. 1863	»	328
» 1865	»	332
» 1869	» »	277 1/2
» 1872	» »	77 1/4
» 1873	» »	262
Թրամուայ	Օսմ. լիր	3 75

ԼՈՆԴՈՆԻ ԳԻՆԱՓԱՌ
20 ՅՈՒՆՎԱՐ

Անգլ. լիրա	գուրուշ	110. 6
Նաբօլէոն ոսկի	»	87 34
Իմբէռիալ Ռուս	»	89 6
Դրրը Փց	»	51. 10
Հինգ Ֆրանք	»	—
Հինգնաց	»	104 30
Գզինդ	»	129 10

Ա. ԶԳԱՑԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԻՄԱԿԱՅՈՐ ԹՇՆԱՄԻՆ

Օրագիրը իր 1441 թուով՝ 1634 թիւ Մասիսի մէջ հրատարակուած Հայաստանեայց եկեղեցւոյ Փո�ԲԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ վերնագրով մեր վերջին յօդուածին դէմ ըսելիք մը չունենալով, նոյն յօդուածին պարունակութիւնն՝ որ իւր հրապարակային ազդաճառաս մեղմ քարոզութեանց դատակնիքն է, լռելեայն կընդունի, և վերնագրոյն դէմ միայն խեղաթիւր խնդրանքներ կրնէ, խնդրանքներ՝ որով անդամ մ՝ալ ակներև կը ցուցնէ թէ ինքն Հայաստանեայց եկեղեցւոյ միութիւնը քակել կը նկրտի, և մեր կրօնքին հիմնական սկզբունքներն ու էական վարդապետութիւններն անպէտ ու անկարևոր կը ճանչէ ու չընդունիր։ ինչպէս որ ասկէ առաջ՝ ոչ միայն չընդունելու հրաւիրած է Հայ բողոքական հասարակութիւնն, այլ և նոյն իսկ մեր եկեղեցւոյ միամիտ ժողովրդեան մեծ զայթակղութեան առիթ տուած է։

Օրագրոյ մտրութիւնքը քանիցս մերժած և նշանակած ժամանակներս, ինչպէս որ գիտեն ընթերցողք, կրօնական պատկառելի ժողովոյն ուշադրութիւնը հրաւիրած ենք անոր վտանգաւոր հրատարակութեանց վրայ, այնու դիտմամբ թէ տասնք քանի որ դրական հրապարակին վրայ չհերքուած կենան, կրնան անշուշտ ծանր դայթակղութիւններ պատճառել՝ ժողովրդեան միամիտ մտքին, որ մեծ ու սուրբ թիւ մը կը կազմէ, մանաւանդ գաւառաց մէջ, ուր լրագրոյ ինքնակոչ կարծիքներն ու հրատարակութիւններն անժխտելի ճշմարտութեանց կարգ կը դասուին, հետևապէս այսպիսի դայթակղեցուցիչ դրութիւնք՝ եթէ չհերքուին՝ ի պաշտօնէ, եկեղեցւոյ և ազգին միութիւնը քակելու և ազգն՝ ի կործանումն առաջնորդելու աղետալի հետևանքներ կունենան։ Տարակոյս չկայ թէ իւրաքանչիւր ոք մեր այս ըսածին ստուգութեանը պատրաստ է վկայել՝ եթէ ազգին ներկայ վիճակին վրայ լիուլի հմտութիւն ունի, և եթէ ինկատի առնու անաչառութեամբ՝ որ այդ ձախող և մոլորական հրատարակութիւններն ընողն ազգային երեսփոխան մ՝և խմբագիր մ՝է։

Օրագիր զգալով որ եթէ կրօնական ժողովոյ կողմէ ուշադրութեան առնուին իւր դրածները, որոց հետևանքն անշուշտ իւր դատապարտութիւնը պիտի ըլլան, մէկ մը կրօնական ժողովը կը դգուէ և կը շոգոքրդէ՝ ընելիք դատապարտութենէն ազատելու ակնկալութեամբ, և մէկ մ՝ալ իւր ըղձը ցրտը հայհոյութեանց կուտայ, դիտնալով որ իւր ընդդիմախօսը՝ պատուոյ զգացմամբ չսորնանար հայհոյել, և հայհոյութիւնը տկարութեան և մանաւանդ փոքրոքութեան նշան կը համարի, որպէս զի իւր՝ հայհոյութիւններէն զզուելով թողու իւր ձախքն ու հրապարակը, և ինքն ալ կարենայ իւր թաքուն ազդագաւ նպատակին անարգել հասնիլ։ Ահեղ հետ արդէն մեր ընթերցողներն իսկ գիտեն թէ Օրագիր ինչ ներշնչութեամբ կը հայհոյէ. ուստի հարկ չէ որ հոս պատճառը կրկնենք։ Արդէն՝ ազգագրական տեսչութիւնը՝ որ դեռ ութ օր յառաջ՝ Օրագրոյ կոնդակաձև հայհոյալից դրութիւնները յատկապէս նկատողութեան առած և բերանացի ծանր յանդիմանութիւններ ու պատուէրներ ըրած է անոր, չենք կարծեր որ՝ նորէն իր պատուէրներուն հակառակ վարուիլը տանի և անտարբեր մնայ. ուստի մեք մեր կողմէ Օրագրոյ 1441 թիւը ազգագրական տեսչութեան անօրէն վնասմաշուք գալիատի էֆէնտիին կողմէ ուշադրութեան առնուիլը խնդրելով կը բաւականանանք։

Գալով մեր վերոյիշեալ յօդուածոյն վերնագրին դէմ ըրած անտեղի առարկութեանցը, կը հարցնենք իրեն թէ ինչո՞ւ կը զարմանայ այդ վերնագրին վրայ՝ որ պարզապէս իւր ձախող սկզբանց հրատարակութիւններէն ծնունդ առած է. ո՞չ ապաքէն ինքն է որ բազմիցս հրաւէր կը կարդայ՝ դալ և ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ մէջ մտնել, եկեղեցւոյ փրկարար խորհուրդներէն ուզածնին ընդունելու և չուզածնին մերժելու պայմանաւ։ Մինթէ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ միութիւնը քակել չէ՞ Օրագրոյ քարոզած սոյն ազգակործան վարդապետութիւնը, և մինթէ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ միութեան խնդիր մ՝եղած չըլլա՞ր՝ իւր այս յաւուցած խնդիրը։ Եթէ Օրագիր՝ այս խնդրոյն պատճառաւ ծանր պատասխանատուութեան մը ներքև ընկնիլն զգալով և այլ ինչ ինչ նկատումներով ինքն յաւուցած ըլլալը ժխտել կը ճգնի, արդէն աշխարհ կը վկայէ թէ՝ ինքն է սատր բուն հեղինակը, և թէ զայն յատկապէս իւր և բողոքականաց շահուն ծառայեցնելու նպատակաւ յաւուցած է։

Ակնկալելի թէ Օրագիր՝ իւր 1441 թուով ըրած ժխտամիտը, 1368 թուով յաւուցած խնդիրը կը դատապարտէ, կարծելով թէ զայն կը պաշտպանէ և կարդարացնէ...։

«Օրագիր ոչ միայն մեր կրօնքին հիմնական սկզբանց և էական վարդապետութեանց զոհողութիւն ըսած է, ըսելէ՝ ուրիշ ոչ, այլ երկրորդական, երրորդական և չորրորդական սկզբանց և վարդապետութեանց զոհողութիւն ըսուած սկզբունքն ալ չընդունիր, այլ մեր եկեղեցին՝ ինչ որ արարողապէս և պաշտօնապէս ընդունած է, պէտք է մոռնալ չափ չկրնայ, և այլն։» (Օրագիր թիւ 1441)։

Սոյն պարբերութիւնը Հայաստանեայց եկեղեցւոյ միութեան թշնամւոյն՝ այսինքն Օրագրոյ դիմանն է, զոր՝ հարկ է անդամ մ՝ալ վար առնուլ ցուցընելու համար թէ իւր այս խօսքերն ո՛ր ատենն խաբէական են, և թէ ո՛րքան կը հակառակին իւր 1368 և այլ թիւերով քարոզած մոլորական վարդապետութեանց։

«Դու՝ (Աւետարերին կըսէ) սըրբոց բարեխօսութիւն, խոստովանանք արձակում, եկեղեցւոյ խորհուրդ և արարողութիւն և այլն ՄԻ՝ ԸՆԴՈՒՆԵԻՐ. եթէ ատոնք չընդունելուդ համար բաժնուած ես ազգային եկեղեցիէդ, (ազգային եկեղեցւոյ միութեան խընդիրը ասոնք՝ ամէնքն՝ է յաւուցանողն), մեծ մեղք գործած ես, վասն զի կրնաս դու քու ազգային եկեղեցւոյդ մէջ մնալով, (դարձեալ եկեղեցւոյ միութեան խնդիր) քու խղճի ազատութեանդ կամ (ատրբեր) հաւատքիդ հետևիլ և այլն։

Մինչդեռ սոյն յայտարարութեամբ՝ Օրագիր մէկ կողմէ ազգային միութեան կեղծեօք՝ նոյն իսկ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հիմնական սկզբանց և էական վարդապետութեանց զոհողութիւն ընել կը պահանջէ, միւս կողմէ դատապարտութեան երկիւղիւ՝ երկրորդական, երրորդական և չորրորդական սկզբանց և վարդապետութեանց զոհողութիւն ըսուածը չմ՝ընդունիր, այլ մեր եկեղեցին ինչ որ արարողապէս և պաշտօնապէս ընդունած է, պէտք է մոռնալ ուրիշ ոչինչ, ըսելով, ինքզինքը եկեղեցւոյ ջերմ պաշտպան կարծեցընել կը ջանայ։ Ահա՛ այս կէտին մէջն է Օրագրոյ մեծ խաբէութիւնը, Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հարազատ որդի մը կրնա՞յ արդեօք ընդունիլ թէ Օրագրոյ սոյն երկու թիւերը Հայաստանեայց եկեղեցւոյ սկզբանց և ազգային միութեան օգտակար եղած ըլլան, քանի որ այս տեսակ սկզբունք մը բացարձակապէս մերժուած է քրիստոնեայ աշխարհէն։

Մինչև ցարդ Օրագիր բուռն ճիգ մը կընէր Հայոց եկեղեցւոյ կրօնական զոհողութիւններ ընել տալու՝ միայն բողոքականաց նկատմամբ, բայց այս անգամ իւր 1441 թուով հակահատութեանց նկատմամբ ալ համոզմանց և կարծեաց միևնոյն զոհողութիւնը ընել կը պահանջէ, որպէս զի այս կերպով կարող ըլլայ բողոքականութեան յարած ըլլալն ոչնչել մեր անհերքելի ապացոյցներուն առջև։ «Եթէ՝ կըսէ, հակահատունեանց հետ միանալ ուզենք իբրև մի եկեղեցի, հարկը կը պահանջէ որ ՀԱՄՈԶՄԱՆՑ և ԿԱՐԾԵԱՑ ԶՈՀՈՂՈՒԹԻՆ մ՝ըլլայ երկուսանք.», և այլն։

Կուզէինք գիտնալ թէ համոզմանց և կարծեաց զոհողութիւն ընելով այստեղ ի՞նչ հասկցընել կուզէ Օրագիր, թէև մեք արդէն իւր 1368 և այլ թիւերով առաջարկած զոհողութիւնները լաւ հասկցած և ա-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Les annonces pour la France sont exclusivement reçues à Paris, chez M. Orain, 9, Rue Drout, et les annonces pour l'Angleterre à Londres, chez M. E. Micoud, 12 St.-Peter's Steert Islington.

ԿՐԱՆԻԹ ԱՊԷՐՏԻՆԻ
ԿԱՊՈՅՏ ԿԱՐՄԻՐ ԵՒ ԴՈՐՇ
ԽԻՍՏ ԳԵՂԵՑԻԿ ԵՒ ԽԻՍՏ ԴԻՄԱՑԿՈՒՆ

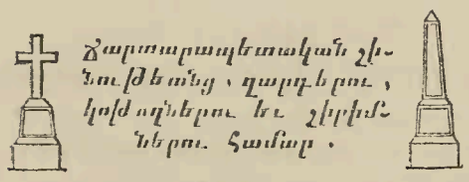

ՆՈՑՆ
ԲԱՆՈՒԱԾ ՈՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԽԻՍՏ
ՃԱՐՏԱՐ ԿԵՐՊԻՆ
5 ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԼԻՐԱՅԼՆ ՍԿՍԵԱԼ

Ամեն տեսակ կրանիթներէ եւ մարմարիոններէ երկաթէ վանդակներ եւ ուրիշ զարդեր շիրիմներու համար։

Վերջապէս Ապէրտինի կրանիթէ շինուած ամեն տեսակ զարդեր ու նիւթեր Ճօն Ուիլսըն Լէկկ, Ֆ. Է. Լ. Մ. յԱպէրտին, Լքօս։

Այս լրագիրը չաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երկքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են Կ. Պոլիս Զինիլի խան վերի յարկը թիւ 15 Մասիսի խմբագրատուն։

Խնդրագրաւուն մէջ հեռահաս հոգաբարձուաց սենեակները։

ԻԶՄԻՐ. Յակոբան ազգ Ցէտէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խոսրով էֆ. Էսկիճեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Յակոբան ազգ Թանկէրեան.
ԹԷՐԹԻՐՏԱՂ. Յովակիմ ազգ Ուղունարդեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր ազգ Կրմանեան
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան.
ՎԱՆ. Կարապետ ազգ Նալբանդեան.
ՄՈՒՇ Մկրտիչ ազգ Փօթիկեան.
ԵԱՇ. Մ. ազգ Խաչիկեան.
ՖՈՒՇԱՆ Մկրտիչ ազգ Ալճեան.
ԵՐԶՆԿԱՑ. Թադէոս ազգ Բազրատունի։
ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ. Արժ. Տ. Ռուբէն.

Բերիչ քաղաքներէ սաորագրուիլ ուզողներն այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻԹԻՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ. ՊՕԼԻՍ ՁԻՆԻԼԻ ԽԱՆ

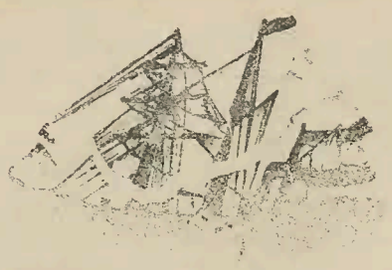

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1875 ՅՈՒՆՎԱՐ 1 ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆՎԱՐ 31

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻԶՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Թիւ		Ե-բոպական Եղանակ
1 45	25		ԵԼԵՆԻՄԱՀԱՅԼԷԷՆ Մէզարպ. Պէօյիւքաէրէ. Թարապիա Եէնիքէօյ Սմէնեա, Էմիրկէն, Ր. Հիսար. Պէպէք։
2 30	19		ԵԷՆԻՄԱՀԱՅԼԷԷՆ Մէզարպուրնու Պէօյիւքաէրէ Թարապիա, Եէնիք. Պոյաճ. Ր Հիսար Պէպէք. Արնավ.
3	32		Ր. եւ Ա. Գավաքէն Մէզար. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Սմէնա. Էմիրկէն Հիսար, Պէպէք. Օրթաք.
4	18		ԵԷՆԻՄԱՀԱՅԼԷԷՆ Պէօյիւքա. Թարապ. Եէնիք Պոյաճ. Ր. Հիսար, Պէպէք, Արն. Գուբ. Օրթ. Պէշիկ։ (Ուրբաթ օրերը ժամը 4 1/4ին)
5 45	20		ԵՆԻՄԱՀ Մէզարպ. Պէօյիւքա, Թարապիա, Եէնիքէօյ Սմէնա. Էմիրկէն, Ր. Հիսար, Պէպէք. Արնավ. (Բացի ուրբաթէ)։
6		25	Ր. եւ Ա. Գավաք Եէնիմահ. Պէօյիւք. Թար. Եէնիք. Էմիրկ. Ր Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուբուչ. Օրթաքէօյ Պէշիկ։
7		3	ԵԷՆԻՄԱՀԱՅԼԷԷՆ Պէօյիւքա. Թարապ. Պէյքօղ. Եէնիք. Էմիրկ. Գանլըճա, Պոյաճ. Ա. Հիսար Գանաիլլի Արնավուաք. Պէյլերպէյ Օրթաքէօյ Գուզկունճաք, Պէշիքթաշ, Խոսկիւտար։
8 45	19		ԵԷՆԻՄԱՀԱՅԼԷԷՆ Մէզարպուրնու. Պէօյիւքաէրէ. Թարապ. Պէյքօղ. Եէնիք. Պոյաճ. Ր. Հիսար. Պէպէք Արնավ. Գուբուչ. Օրթ. Պէշիկթաշ։
9 45	22		Մէզարպուրնու Պէօյիւք. Թար. Եէնիք. Էմիրկ. Ր. Հիսար. Արնավուաքէօյ. Օրթաք. Պէշիկթաշ։

Աւոյնաւոր ֆեղէն

2		5	Արնավուաք. Գուբուչ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։
2 30		1	Արնավուաքէօյ, Գուբուչէշմէ, Օրթաքէօյ. Պէշիքթաշ։
3		2	Արնավ. Գուբ. Օրթաքէօյ, Պէշիք.
3 30		22	Արնավ. Գուբուչ. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ Գալաթա։
4 5		4	Արնավ. Գուբ Օրթ. Պէշիկ.
4 35		2	Արն. Գուբ. Օրթաք. Պէշիկթաշ, Գալաթա։
6		1	Արնավ. Գուբ. Օրթ. Գուզ. Պէշ. Գալա.
8		23	Արնավ. Զէնկ. Պէյլեր. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիքթաշ

Աւոյնաւոր Եղանակ

2		21	Պէյքօղ, Բաչ, Գանլ. Ա. Հիսար, Գանա. Վանիքէօյ Զէնկիէլք, Պէյլեր, Գուզկունճ։
2		3	Վանիքէօյէն Զէնկիէլ, Պէյլերպ, Գուզկունճաք, Գուրբաշ։
2 45		17	Պէօյիւքաէրէ, Պէյքօղ, Բաչապահ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանա. Վանիքէօյ, Զէնկիէլքէօյ. Պէյլերպէյ, Գուզկուն։
4 0		23	Պէյքօղ. Բաչապ. Գանլըճա, Ա. Հիսար Գանաիլլի, Վանիք. Զէնկիէլ. Պէյլեր. Գուզկ
10 45		5	Վանիք. Զէնկիէլ. Պէյլերպէյ, Գուզկ.

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ե-բոպական Եղանակ

3 45		3	Գալաթաշ, Խոսկիւտար, Պէշիքթաշ, Գուզկունճուք, Օրթաքէօյ Պէյլերպէյ Զէնկ. Ասնավուտ. Գանաիլլի Ր. Հիսար, Գանլըճա, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ. Պէյքօղ, Թարապիա, Պէօյիւքաէրէ, Եէնիմահայլէ։
3 45		25	Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ Արնավուտաք. Ր. Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքա. Եէնիմահ. Ա. Ր. Գավաք։
5 30		19	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Արնավ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Պէյքօղ, Թարապիա, Պէօյիւքաէրէ, Մէզար. Եէնիմահայլէ։
6 30		23	Գալաթաշ, Խոսկիւտար, Պէշիկթաշ Գուզկունճուք, Օրթաք. Պէյլեր. Զէնկ. Վանիք. Արնավ.
8		22	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Արնավուտաքէօյ Պէպէք, Ր. Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիք. Թարապիա, Պէօյիւք. Մէզար.
9 30		25	Արնավ, Ր. Հիսար, Պոյաճ. Սմէնեա, Եէնիք Թարապիա, Պէօյիւքաէրէ Եէնիմահայլէ։ (Բացի ուրբաթէ)։
10 45		18	Պէպէք. Ր. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապիա, Պէօյիւք Մէզար. Ր. եւ Ա. Գավաք։ (Ուրբաթ օրերը ժամը 10ին)
10 50		17	Պէշիքթաշ, Օրթաք. Պէպէք, Ր. Հիսար, Էմիրկ. Սմէն. Եէնիք. Թարապիա, Պէօյիւքա. Եէնիմահայլէ։
11 15		19	Սմէն. Եէնիքէօյ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզար. Եէնիմահ.
11 30		21	Վանիք. Պէպէք Ր. Հիսար, Պոյաճ. Էմիրկ. Պէյքօղ.

Աբնավուտ ֆեղ

3 30		1	Արնավուտաքէօյ.
4		2	Արնավուտաքէօյ.
9 15		5	Գալաթա. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Վանիք.
10		21	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ.
10 30		2	Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչ. Արնավուտաքէօյ։
11 10		1	Գալաթաշ. Պէշիքթաշ. Օրթաքէօյ, Գուրուչ, Արնավուտաքէօյ.
11 35		5	Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավուտաք։
12		3	Պէշիք, Գուր։
12		2	Օրթաք. Արնավ.

Աւոյնաւոր Եղանակ

5 15		1	Պէշիկթաշ, Գուզկ. Պէյլեր, Զէնկ. Վանիք. Արնավ.
9 45		20	Գուզկ. Պէյլերպէյ, Զէնկ. Վանիք, Ա Հիսար, Գանլըճա, Բաչապ. Պէյքօղ Պէօյիւքաէրէ։
10 35		32	Գուզկ. Պէյլեր. Զէնկ. Վանիք. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաչ, Պէյքօղ, Պէօյիւք։
11 10		23	Գուզկ. Պէյլերպէյի, Զէնկիէլք. Վանիք. Գանա. Ա, Հիսար Գանլըճա, Բաչապահճէ, Պէյքօղ.
11 40		22	Գալաթա. Գուզկ, Պէյլերպէյ, Զէնկիէլ. Վանի։

Ծան.—Ամեն ուրբաթ առաւօտ ժամ 5ին կամուրջէն աւելի շոգենաւ մը պիտի ելնէ եւ Խոսկիւտարէն մինչեւ Պէյքօղ ամեն նաւամատոյցները հանդիպելէ հաւ. Պէօյիւքաէրէ պիտի երթայ եւ ժամ 8 3/4ին Պէօյիւքաէրէէն մեկնելով եւ նոյն նաւամատոյցները հանդիպելով կամուրջը պիտի դառնայ։

ԶԳՈՒՇԱՑԷՔ ԳՈՂԵՐԷՆ

Ամենէն ընտրակար գոզերը՝ պատուաւոր վաճառականաց սատրագրութիւնն ու նշանը խարդախողներն են։ Շատ անգամ ղէշ ու առողջութեան վնասակար բաղադրութիւններ կը ծախեն հնարողներուն նշաններովը եւ անոնց բուն վաճառքին անուանն ու համարումը կը կոտրեն։

Ռօժէի մարրոդական փոշին, որ Փարիզի բժշկական ակադեմիային հաւանութիւնն ստացած է, շատ վաճառուելուն պատճառաւ ամենէն շատ կը խարդախուի։

Ուստի գնողները չվաթսուելու համար շիշերուն պատեանը փոփոխել հարկ եղաւ։

Այսուհետեւ բուն Ռօժէի փոշի պէտք է ճանչնալ այն շիշերը՝ որոց ծայրերը՝ ներկայ կնիքը կը գտնուի չորս գունով։

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE INSURANC COMPANY
ՆՕՐԹ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԱՆԹԱՅԼ
Լոնդրայի Ե Լիվերպուլի ապահովութիւն
ընկերութիւն Անգ. Լը.

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	2,000000
Վճարեալ դրամագլուխ	250,000
Պահեստի դրամ հրդեհի ճիւղէն գոյացեալ	596,000—846,000
1872ին հրդեհի զուտ հասոյթը	794,000

NORTHERN ASSURANCE COMPANY
ՆՕՐԹՀԸՐՆ
Լոնդրայի Ե Լիվերպուլի ապահովութիւն
ընկերութիւն Անգ. Լը.

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	2,000000
Վճարեալ դրամագլուխ	100,000
Պահեստի դրամ հրդեհի ճիւղէն գոյացեալ	250,000—350,000
Զուտ հասոյթ 1872ի	270,000

Ստորագրեալք իրենց բազմաթիւ յանձնարարագրաց և այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն որ իրենք վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուին, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանեն։

Ապահովութեանց կարգագրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մի՛ջ հաւասարական բաժանումն մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովն՝ ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագոյնս ապահովութիւն բռնողներու ինքզինք ներկայացուցանել։

Գրեթէ ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ ինչպէս Բերայի Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները գիւղերը և գաւառները։

Գիներուն և աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել Միացեալ ընկերութեանցս գրասենեակը Ղալաթիոյ Բիրչմպի բաղարի մօտ Կլավանի խան թիւ 3։

Լիազօր գործակատար
Վ. Ռ. ՍՈՒԱՆ